

ISSN 2010-5584

1991-yildan
chiqa boshlagan.

TIL VA ADABIYOT TA'LIMI

LANGUAGE AND LITERATURE TEACHING

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
XALQ TA'LIMI VAZIRLIGINING ILMIY-METODIK JURNALI

www.tilvaadabiyot.uz til@sarkor.uz www.tilvaadabiyot.uz til@sarkor.uz www.tilvaadabiyot.uz til@sarkor.uz www.tilvaadabiyot.uz til@sarkor.uz

2014-yil. 12-son.

USHBU SONDA

2015-yil – Keksalarni
e'zozlash yili

Yuksalayotgan
tuyg'ular
mehvari

3-bet

Dars – muqaddas

Odamiylik –
go'zal
fazilat

10-bet

Ilg'or pedagogik texnologiyalar

Alisher Navoiy asarlari
leksikasini mavzuiy
guruhlar asosida o'rganish

16-bet

Tadqiqotlar

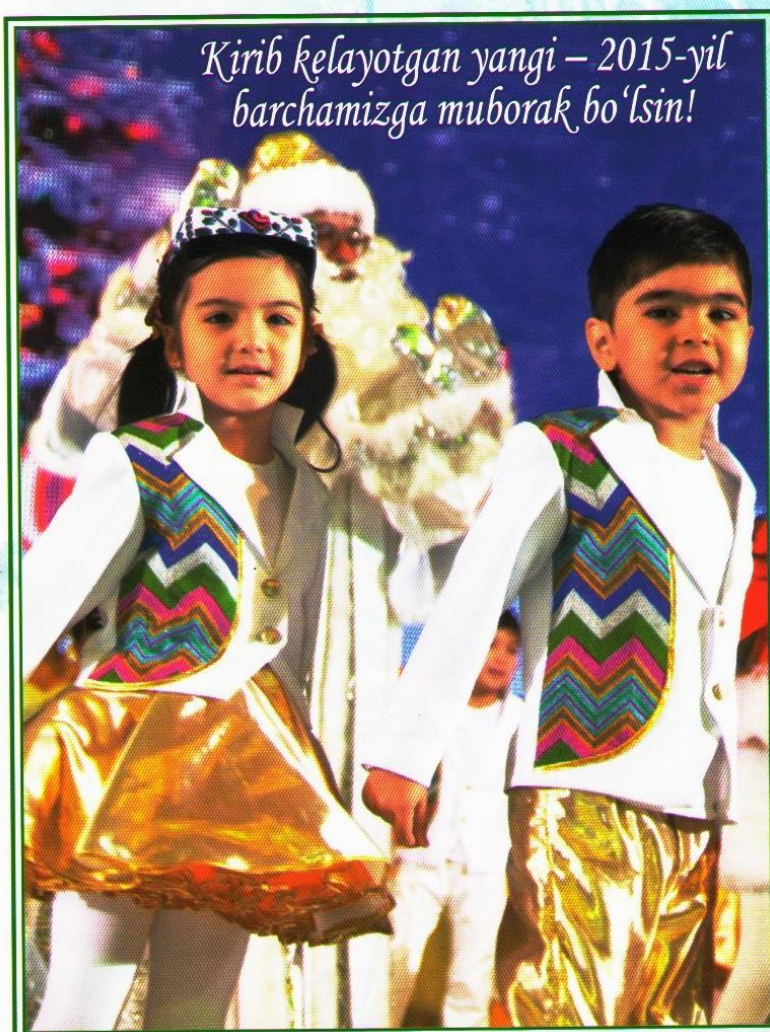
“Yo Haydar”
qo'shig'ining
tarixiy asoslari

37-bet

Uchrashuv

Hayrat –
hayot ilhomi!

46-bet

Muassis:
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
XALQ TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston Matbuot va axborot
agentligida 2013-yil 25-iyulda
0055-raqam bilan qayta
ro'yxatga olingan

TIL VA ADABIYOT TA'LIMI

LANGUAGE AND LITERATURE TEACHING

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
XALQ TA'LIMI VAZIRLIGINING ILMIIY-METODIK
JURNALI

2014-yil. 12-son.

1991-yildan chiqq boshlagan.

Bosh muharrir:

Bahodir JOVLIYEV

Tahrir hay'ati:

Baxtiyor DONIYOROV
Mamatqul JO'RAYEV
Shahnoza JO'RAYEVA
Islom ZOKIROV
Ulug'bek INOYATOV
Abduhamid MUXTOROV
(Bosh muharrir o'rinbosari)
Nizomiddin MAHMUDOV
Sirojiddin SAYYID
Ergash UMAROV

Jamoatchilik kengashi:

Muhammadjon ALIYEV
Ergesh ABDUVALITOV
Manzura DADAXO'JAYEVA
Lutfullo JO'RAYEV
Ehsan TURDIQULOV
Valijon QODIROV

Bo'lim muharrirlari:

Shahnoza JO'RAYEVA
(Til o'qitish metodikasi bo'limi)
Dono XO'JAYEVA
(Adabiyot o'qitish metodikasi bo'limi)

Sahifalovchi:

Husan SAFARALIYEV

Matn teruvchi:

Nodira UMAROVA

Jurnaldan ko'chirib bosilgan maqolalar «Til va
adabiyot ta'limi»dan olindi, deb izohlanishi shart.

Jurnalda nashr etilgan maqolalarda mualliflarning
tahririyat nuqtayi nazariga muvofiq kelmaydigan
fikr-mulohazalari bosilishi mumkin.

Tahririyatga kelgan qo'lyozmalar taqdir qilin-
maydi va muallifga qaytarilmaydi.

Bosmaxonaga 15.12.2014-yilda topshiril-
di. Ofset usulida chop etildi. Qog'oz bichimi
60x84^{1/8}. Shartli bosma tabog'i 6.0. «Times»
garniturasida, 10, 11 kegl. «SANO-STANDART»
MCHJ bosmaxonasida chop etildi.

Manzil: Toshkent sh. Shiroq ko'chasi, 100.
Buyurtma №1740. Adadi 6500 nusxa.

2015-YIL – KEKSALARNI E'ZOZLASH YILI

Abduhamid Muxtorov. Yuksalayotgan tuyg'ular mehvari.....	3
DARS – MUQADDAS	
Dilnoza Rahmonova. Quvnoq alifbo.....	6
Munajat Mamasharipova. Oftobim onam.....	8
Marhabo Idatova. Odamiylik – go'zal fazilat.....	10
Nargiza Rasulova. “Ufq” – kechagi kunning yaxlit parchasi.....	12
Feruz Hidoyatova. Planning for future.....	14
ILG'OR PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR	
Nargiza Umarova. Alisher Navoiy asarlari leksikasini mavzuiy guruhlar asosida o'rganish.....	16
Muattar Matniyozova. O'ynab gapirsang ham, o'ylab gapir.....	17
Klara Mavlonova. Badiiy matn badiiyati va mohiyati siri.....	18
Ravshanbek Egamberdiyev. Lutfiy ijodini o'rganishda «Kim bilag'on?» o'yini.....	21
LET'S LEARN ENGLISH	
Lutfullo Jo'rayev. Keling, ingliz tilini o'rganamiz!.....	23
TEACHING ENGLISH	
Teaching writing.....	26
TAHLIL	
To'liqin Saydaliyev. Ozar tilida so'zlaydi Bobur.....	27
Murodqosim Abdiyev. Abdulla Qodiriy va o'zbek adabiy tili.....	29
TADQIQOTLAR	
Anvar Ahmedov. Hozirgi zamon nemis tili leksikasida so'zlashuv abbreviaturalari.....	32
Barno Bahridinova. Asliyat va tarjima tili muammolari.....	34
Mamatqul Jo'rayev. “Yo Haydar” qo'shig'ining tarixiy asoslari.....	37
Obidjon Karimov. Adabiyot darslarida adabiy-tanqidiy maqolalardan foydalanish.....	40
ABITURIYENTGA YORDAM	
Yorqinjon Odilov. So'z ma'nosidan test ma'nisigacha.....	43
QO'SHIMCHA MATERIAL	
Dilnoza Shoxobutdinova. Ayrim frazeologik birliklar xususida.....	45
UCHRASHUV	
Uldona Abdurahmonova. Hayrat – hayot ilhomi!.....	46

Tahririyat manzili:

100129, Toshkent shahri, Navoiy ko'chasi, 30-uy. Telefon: (8-371) 244-04-18,
244-04-15. e-mail: til@sarkor.uz veb-sayt: www.tilvaadabiyot.uz

Klara MAVLONOVA,

Nizomiy nomidagi

Toshkent davlat pedagogika universiteti

katta ilmiy xodim-izlanuvchisi

BADIIY MATN BADIYATI VA MOHIYATI SIRI

Uzluksiz ona tili ta'limi jarayonida o'quvchilarning og'zaki va yozma nutqini Davlat ta'lim standartida belgilangan miqdoriy va sifat ko'rsatkichlari darajasiga yetkazib o'tirish o'qituvchilar oldiga qo'yilgan asosiy talablardan sanaladi. Bu yerdagi sifat ko'rsatkichini ikki xil tushunish lozim:

- 1) nutqning to'g'riligini ta'minlash;
- 2) uning har tomonlama boy bo'lishiga erishish.

Nutqning to'g'riligi adabiy til me'yorlari aks etgan grammatik materiallarni o'rganish jarayonida shakllanib boradi. Nutqning boyligi esa yangidan-yangi so'zlar, so'z shakllari va sintaktik qurilmalar qatori tilning emotsional-ekspressiv vositalarini o'zlashtirish jarayonida hosil bo'ladi. Bu ishda amaldagi «Ona tili» darsliklarida mashq materiallari sifatida keltirilgan badiiy matnlarning ahamiyati va xizmati o'ziga xos. Aslida asar tilini o'rganish adabiyot darslarida boshlanadi. Professor Q.Yo'ldoshev ta'kidlaganidek, «O'quvchilar diqqati asarda aks etgan voqealar oqimigagina qaratilib qolmay, ana shu voqealar bayoni asnosida qo'llanilgan badiiy san'atlar hamda ijodkorning mahoratini namoyon qiluvchi jihatlarga yo'naltirilsa, ularning ko'ngil ko'zi ochiladi. Shunda bolalar so'zning sehrini his etadi, uning badiiy ichki imkoniyatini, yashirin qirralarini topa oladigan bo'lib boradi». Ona tili darslari ushbu imkoniyatlarni yanada kengaytiradi.

Shuni ta'kidlab o'tish joizki, ona tili fanidan uzviy-iashtirilgan standart va o'quv dasturida grammatik materiallar yuzasidan beriladigan bilimlar, egallanadigan ko'nikma va malakalar chegarasi ma'lum darajada ajratilib, aniq belgilab chiqilgan. Bu narsa o'qituvchining ta'lim mazmuni, metod va usullarini bilim ustida ishlash jihatidagina emas, balki ko'nikma va malakalarni shakllantirish tomonidan ham rejalashtirishi, natijalarini nazorat qilib borishi va tashxislashi uchun asos bo'lib xizmat qilsa, o'quvchilarga o'z ustida ishlash, o'z-o'zini nazorat qilish va baholashlarida aniq mo'ljallarni vujudga keltiradi. Lekin nutqning boyishini izchil kuzatib borish, badiiy matnlarni shu yo'nalishda rejalashtirish borasida amal qilish mumkin bo'lgan BKMLar ajratilmaganligi ta'lim-tarbiya jarayonida muayyan qiyinchiliklarni yuzaga keltirmoqda.

Odatda, kishi chiroyli so'zlovchilarga doim havas bilan qaraydi, ulardan nimanidir o'rganishga intiladi. Ana shu havas, intilish sabab, avvalo, maqol yoki matal, xalq naqlini ishlatib gapirishga odatlana boshlaydi, chunki ushbu vositalar fikrni yorqin, lo'nda ifodalash, tinglovchini biror narsaga ishontrish, biror ish-harakatga undash, biror noto'g'ri xatti-harakatdan qaytarish yo'lida

kuchli ta'sir qudratiga ega. Bundan tashqari nimaningdir biror holati yoki harakatini biror narsa-buyumning holati, biror jonivorning harakatiga o'xshatish ham erta boshlanadi: *Namuncha toshbaqaga o'xshab imillaysan. Orqamdan soyadek ergashaverma. Taxtaday qotib qoldi.*

Kishi so'zlayotgan paytda tinglovchining uni qanday tushunayotganigagina e'tibor bermay, uni o'z so'zlariga qanday rom etish haqida ham o'ylaydi. O'zgalarni rom etib so'zlash notiqlik san'ati sanaladi. Ushbu san'at so'z ishlatish mahoratini egallash orqali shakllanadi. Badiiy matn o'quvchilarga ana shunday saboq vazifasini o'tay oladi. Ushbu jarayonda ular o'z nutqini ko'rkamlashtirish ustida ishlash uchun keng imkoniyatlar vujudga keladi. O'quvchilar so'z, so'z shakllari, sintaktik qurilmalarni tanlash, saralash, to'plash, o'z so'z boyligiga aylantirish bilan bog'liq yumushlarni bajaradilar. Natijada ular o'z nutqini to'g'rilik jihatidagina emas, balki chiroylilik, shiradorlik tomonidan ham nazorat qilib, baho bera boshlaydilar. Bunday o'z ustida ishlash, o'z-o'zini nazorat qilish, o'z-o'ziga baho berish muayyan BKMLar zamirida yuzaga keladi.

O'quvchining badiiy matnni boshqa turdagi matnlardan farqlashi unga ongli yondashishi uchun zamin yaratadi. Buning uchun esa u, birinchi navbatda, badiiy asar badiiy adabiyotning yozma shakli ekanligini, ya'ni badiiy adabiyot xalq og'zaki ijodi va yozma adabiyotdan iborat ekanligini, shuningdek, nasriy, nazmiy, dramatik asarlar bo'lishini bilishlari, badiiy matnni, ayniqsa, nasriy badiiy matnni boshqa turdagi matnlardan farqlashlari lozim.

Shuni ham unutmaslik kerakki, matn yozuvchi yoki shoiming ilmiy maqolasidan olib berilgan parchani ifoda etishi mumkin. Ba'zi matnlar avvalida parcha qaysi yozuvchining qaysi asaridan olingani ko'rsatiladi. Bu badiiy matnga to'g'ridan-to'g'ri ishoradir. Lekin bunday yozuv bo'lmasa, o'quvchi badiiy matnni ilmiy-ommabop uslubdagi (maqola tipidagi) matnlardan farqlashi kerak bo'ladi. Amaldagi ona tili darsliklarida badiiy uslub haqida quyidagi ma'lumotlar berilgan: "... badiiy adabiyot, ya'ni badiiy asarlarga xos bo'lib, unda badiiylik, ifodaviylik, ta'sirchanlik kuchlidir", "Ma'lum voqelikni badiiy tasvir vositalari orqali obrazli ifodalovchi va shu yo'l bilan tinglovchiga estetik ta'sir etuvchi nutq uslubi badiiy uslub sanaladi. Obrazlilik va estetik ta'sir etish badiiy uslubning muhim belgisidir". Demak, o'quvchi matnlarni farqlashda badiiy asar xususiyatlarini bilishi lozim.

Yuqoridagi mulohazalar, shuningdek, badiiy matn ustida ona tili darslarida olib boriladigan ishlarni nazarda tutgan holda quyidagi bilimlarni ajratamiz:

– badiiy matnning boshqa turdagi matnlardan farqlari;

– badiiy matnni ifodali o'qish kerakligi;

– so'z, so'z shakllari, sintaktik qurilmalarni ishlatish mahoratini o'rganishning ahamiyati;

– badiiy qiymat yaratishda adib foydalangan vositalar, ularning nima uchun ishlatilganligi, qo'llanish usullari.

Badiiy matnni boshqa turdagi matnlardan farqlashga doir bilimlarni eslatish, tushuntirish, aniqlatish yo'li bilan darsdan-darsga, sinfdan-sinfga rivojlantirib boriladi. Bunda «*Mashqda keltirilgan parcha qaysi asardan olingan ekan? Bu qanday asar?... Asarning muallifini toping. Parchada dialoglar keltirilgan. Tilga olingan ismlar kimlarning ismlari? Tilga olingan ismlardan (asar qahramonlarining ismlaridan) asar nomini esladingizmi?*» va boshqa shu kabi savollardan foydalaniladi.

Parchaning badiiy matn ekanligi o'quvchilarga navbatdagi savolni berish uchun imkoniyat yaratadi: «*Badiiy matnni qanday o'qish kerak?*» Bora-bora o'quvchilar ongiga badiiy matnni ifodali o'qish kerakligi singadi.

Badiiy matnning til xususiyatlarini tahlil qilish, o'qish, aniqlash, mushohadadan o'tkazish tariqasida amalga oshar ekan, ushbu jarayonda ko'nikmaning hosil bo'lishi kuzatiladi. Badiiy matndagi gaplar, gaplardagi so'zlar zamiriga yashiringan timsol, asar qahramoni ruhiyatini ochuvchi ifodani daf'atan ilg'ash qiyin. Kitobxon o'qilgan parchada nimadir unga yoqqanini his etadi, lekin ana shu «nimadir»ni topish uchun u o'qilgan gaplarni qayta ko'z yugurtirib ko'rib chiqishga majbur bo'ladi. Emotsional-ekspressiv vositalar, badiiy tasvir vositalari haqidagi bilimlarini ishga solib, yozuvchi mahorat bilan ishlatgan so'z, so'z shakli, sintaktik qurilmalarni ajratishga muvaffaq bo'ladi. Shu tariqa unda badiiy tahlil ko'nikmalari shakllana boradi. O'qituvchining topshiriq va savollari bu jarayonga to'g'ri yo'nalish beradi.

Badiiy asarda adib nima uchun boshqa til hodisalari orasidan aynan shunisini tanlaganini aniqlash ta'limiy badiiy tahlilning kulminatsiyasi hisoblanadi. Bunday ko'nikmalarning shakllanishi nihoyatda muhimligi o'z-o'zidan ayon. Ushbu ko'nikmaga ega bo'la boshlagan o'quvchining ijodiy tafakkuri rivojlanadi, ijodiy inshoda badiiy qiymat yaratishga intilish hissi yuzaga keladi.

Badiiy matnga doir ko'nikmalar:

– badiiy matnni boshqa turdagi matnlardan farqlay va izohlay olish;

– ma'lum tayyorgarlik asosida badiiy matnni ifodali o'qiy olish;

– badiiy matnning til xususiyatlarini tahlil qila olish va izohlay bilish;

– erkin mavzudagi inshoda so'zlarni ko'chma ma'noda ishlata olish;

– ma'nodosh so'zlarni, tilning darslikdagi nazariy ma'lumotlar orqali tanishilgan emotsional-ekspressiv vositalarini, adabiyot darslarida o'rganilgan badiiy tasvir vositalarini to'g'ri qo'llay olish.

O'quvchi badiiy matnni boshqa turdagi matnlardan farqlay va izohlay olish uchun dastlab o'qituvchining yo'naltiruvchi savollari, u bergan ma'lumot va tushun-

tirishlar, badiiy matndan oldin va keyin keltirilgan yozuvchilarning hayoti va ijodiga doir ma'lumotlardan foydalanadi. Bu ko'nikmaning shakllanish jarayoni sanaladi. Ta'kidlash joizki, o'quvchilarning badiiy matnni yuqoridagi bilimlar asosida farqlash ko'nikmalari badiiy matn ustidagi mashqlar natijasida bir qadar barqarorlashib ham boradi. Ammo badiiy matnni boshqa turdagi matnlardan farqlay va izohlay olishda badiiy matnning til xususiyatlariga tayanish ko'nikmalarini shakllantirish uchun uzoqroq muddat zarur bo'ladi. Bunda matn turlariga doir misollarni o'zaro taqqoslash ishlariga ham katta e'tibor beriladi.

Eslatish lozimki, so'z, so'z shakllari va sintaktik qurilmalarni tanlash ishlari mushohada yuritishni taqozo etgani uchun hamma vaqt ko'nikma sifatida bo'ladi.

Ma'lum tayyorgarlik asosida badiiy matnni ifodali o'qiy olish ko'nikmasi ko'proq yangi asarlar, adabiyot darslarida kam mutolaa qilingan asarlarga nisbatan shakllantiriladi.

O'quvchilarga o'z insholarida badiiy qiymat yaratishga intilgan holda ayrim so'zlarni ko'chma ma'noda ishlatish haqida o'ylash taklif etiladi. Ma'nodosh so'zlar ustida ishlanganda sinonimik almashtirishga doir mashqlardan so'ng erkin mavzudagi inshoda shunday so'zlardan o'rinni foydalanish topshirig'i berilishi maqsadga muvofiqdir.

Yozma ish tahlili, yozilgan insholar tahriri bilan bog'liq darslarda o'quvchilarga tilning darslikdagi nazariy ma'lumotlar orqali tanishilgan emotsional-ekspressiv vositalarini, adabiyot darslarida o'rganilgan badiiy tasvir vositalarini kiritish taklif qilinishi katta samara beradi. Natijada badiiy qiymat yaratishning ilk ko'nikmalari shakllana boshlashiga erishiladi.

Ona tili darslarida badiiy matnni o'qib-o'rganish borasida o'quvchilar egallashlari lozim bo'lgan malakalar quyidagilar:

– badiiy matnni mavjud belgilariga ko'ra boshqa turdagi matnlardan tez farqlashga odatlanganlik;

– badiiy matnni (ayniqsa, she'rlarni) hech bir tayyorgarliksiz ifodali o'qish;

– badiiy qiymat yaratishga xizmat qilgan til hodisalarini tez payqash va ko'rsata olish;

– erkin mavzuda yozilgan inshoda ma'noni kuchaytiruvchi vositalardan o'rinni foydalanish.

O'quvchi badiiy matnni mavjud belgilariga ko'ra boshqa turdagi matnlardan farqlash vazifasini ko'p o'ylamay, tez bajara boshlasa, bu narsa unda tegishli malaka shakllanganidan dalolat beradi. Navbatdagi ishlarda malaka yanada barqarorlik kasb etib boradi.

O'quvchilar tanish asardan olingan, yaxshi o'qib-o'rganilgan badiiy matnni (ayniqsa, she'rlarni) hech bir tayyorgarliksiz ifodali o'qiydilar. Bu holat shu asarlarga nisbatan ifodali o'qish malakasi mavjudligini bildiradi.

Ko'nikma malakaga aylana boshlagan davrda o'quvchilar badiiy matnni o'qib, badiiy qiymat yaratishga xizmat qilgan til hodisalarini tez payqay oladigan va ko'rsatadigan layoqatga ega bo'ladi. Natijada ular badiiy asarning o'zini o'qiganda ham yozuvchining so'z ishlatish mahoratini to'liq his eta boradilar, o'zlari uchun

muhim xulosalar chiqargan holda mutolaa qiladilar. Shu jihatdan qaraganda, ona tili darslarining adabiyot darslariga nisbatan imkoniyatlari beqiyosdir.

O'quvchilarning o'z insholarida mashqlar orqali puxta o'zlashtirilgan ayrim emotsional-ekspressiv vositalar, badiiy tasvir vositalari, ma'nodosh so'zlardan

malaka darajasida foydalanishlari olib borilgan ta'limiy tadbirlar samarasi hisoblanadi.

Xullas, badiiy matnning til xususiyatlarini o'rganish o'quvchilar nutqini boyitish uchun xizmat qilib, o'ziga yarasha BKMLarni shakllantirish asnosida ro'yobga chiqariladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Ona tili fanidan umumiy o'rta ta'lim maktablarining Davlat ta'lim standarti // Uzviylashtirilgan Davlat ta'lim standartlari va o'quv dasturlari. T., 2010. 10–19-betlar.
2. Q.Yo'ldoshev. Adabiy saboqlar: Umumta'lim maktablarining 7-sinf "Adabiyot" darsligi uchun metodik qo'llanma. T., 2003. 11-bet.
3. Ona tili fanidan umumiy o'rta ta'lim maktablarining Davlat ta'lim standarti // Uzviylashtirilgan Davlat ta'lim standartlari va o'quv dasturlari. T., 2010. 20–41-betlar.
4. M.Qodirov, H.Ne'matov, M.Abduraimova, R.Sayfullayeva. Ona tili. Umumiy o'rta ta'lim maktablarining 8-sinfi uchun darslik. T.: Cho'lpon, 2010. 6- bet.
5. N. Mahmudov, A. Nurmonov, A. Sobirov. Ona tili. Umumiy o'rta ta'lim maktablarining 9-sinfi uchun darslik. T.: Tasvir, 2010. 97-bet.

(Davomi. Boshi 17-betda)

O'YNAB GAPIRSANG HAM, O'YLAB GAPIR

uchun o'quvchi daraxtlarni to'g'ri joylashtirishi, so'ng qog'ozcha orqasidagi savollarga javob berishi kerak bo'ladi.

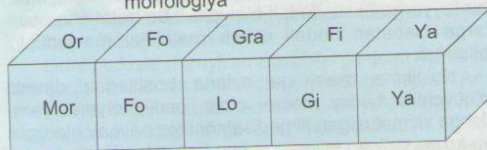
"Kubik" usuli

Qog'ozdan tayyorlangan kubikchalarning 4 ta tomoniga 4 ta so'zning bo'g'inlari yashiringan bo'ladi. Agar 5 bo'g'inli so'zlar yashiringan bo'lsa 5 ta kubikcha, 3 bo'g'inli so'z yashiringan bo'lsa 3 ta kubikcha o'quvchi oldiga qo'yiladi. U 5 daqiqa ichida kubikchalardagi so'zlarni topib, ularning ma'nosini aytishi kerak bo'ladi.

- 1-kubikchani 1 tomoniga **Mor**
- 2-kubikchada **Fo**
- 3-kubikchada **Lo**
- 4-kubikchada **Gi**
- 5-kubikchada **YA** yozilgan bo'ladi.

Agar o'quvchi kubikchalarni to'g'ri joylashtirsa, kubikchalarning old hamda orqa tomonida so'zlar hosil bo'ladi.

Masalan: orfografiya morfologiya

"5 daqiqa" usuli

Bu usuldan barcha sinflarning ona tili va adabiyot darslarida foydalanish mumkin. Bunda o'quvchiga qoidalar yozilgan slaydlar ko'rsatiladi va 5 daqiqa ichida xatolarni topib, tuzatishi hamda slaydning ikkinchi qismiga yozishi kerak bo'ladi.

Masalan:

Fonetika	So'z va uning ma'nolarini o'rganadi.	Tovush tizimini o'rganadi.
Morfologiya	Tovush tizimini o'rganadi.	So'z turkumlarini o'rganadi.
Leksikologiya	So'zning shakllarini o'rganadi.	So'z va uning ma'nolarini o'rganadi.
Gap	Tobe bog'lanishdan hosil bo'ladi.	Tugallangan ohang bilan aytiladi.
So'z birikmasi	Tugallangan ohang bilan aytiladi.	Tobe bog'lanishdan hosil bo'ladi.
Gap bo'laklari	Ot, fe'l, ravish, olmosh, sifat.	Ega, kesim, hol, to'ldiruvchi, aniqlovchi.

Adabiyot darsida ham bu usulni qo'llash mumkin.

Qora buvi	"Hellados" asarida.	"Mening o'g'rigina bolam" hikoyasida.
Yanguli	"Mening o'g'rigina bolam" hikoyasida.	"Hellados" asarida.
"Adolat" ertagi	Mirtemir qalamiga mansub.	Asqad Muxtor qalamiga mansub.
"Shudring" she'ri	Asqad Muxtor qalamiga mansub.	Mirtemir qalamiga mansub.

Muattar MATNIYOZOVA,

Buxoro viloyati Qorako'l tumanidagi 40-umumiy o'rta ta'lim maktabining ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi